

# BUITEN

19<sup>e</sup> JAARGANG N<sup>o</sup>. 36

ZATERDAG 5 SEPTEMBER 1925.



DE NIEUWE VLEUGEL VAN HET RAADHUIS TE AMSTERDAM,  
GEZIEN VAN DE EERSTE BINNENPLAATS.



Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

MARIANNE HOOGLAND, DOOR MARIE VAN ZEG- GELEN (10) . . . . .	BLZ. 422
HET RAADHUIS VAN AMSTERDAM EN ZIJNE VERBOU- WING, DOOR N. LANSDORP, GEÏLLUSTR. . . . .	BLZ. 421, 424—427
HET OPGROEIEND GESLACHT (VERVOLG), DOOR J. V. D. VEEN. . . . .	BLZ. 426
DE ENGELSCH BULLDOG, DOOR I. JOH. W. DE VRIES GEÏLLUSTREERD . . . . .	„ 428
FRIBOURG, DOOR NELLY KRUIZE, GEÏLLUSTREERD . . . . .	„ 429
DE VIER VOORNAAMSTE STEDEN VAN MAROKKO, GEZIEN DOOR EEN ITALIAAN, DOOR FRANCESCO SAPORI, GEÏLLUSTREERD . . . . .	BLZ. 430—431
ONTVANGEN BOEKEN . . . . .	BLZ. 430
OP LEVEN EN DOOD, NAAR HET ENGELSCHE DOOR CHLS. G. D. ROBERTS (18) . . . . .	„ 431
EIKELS ZOEKEN, ILLUSTRATIE . . . . .	„ 432

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

*Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.*

*De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.*

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.



## MARIANNE HOOGLAND

door

MARIE VAN ZEGGELEN.

10)

„DADELIJK”, dadelijk! raap dat boek op! raap op!” Moeders hand drukte haar omlaag, ze viel op haar knieën; de twee vlechten gleden over haar schouders neer op het witte boezelaar. Daar lag het boek onder haar oogen, het was geopend neergevallen met den binnenkant op den grond, zooals een aangeschoten vogel valt met de vleugels wijd uit, en nu zag ze de gouden letters „Gedichten van Wijbrand Hoogland.” Het werk van Vader! Trillend vatten haar handen het boek, er was een zware vouw in de bladzijden, zij poogde ze recht te leggen, en sloot het. Nu was ze opgestaan en legde het op de schrijftafel. Ze voelde bij dit alles dat haar vader daar stond bij het raam, dat hij haar aankeek, dat zijn blik haar volgde. Zij durfde hem niet aanzien; de heete drift was als gesmolten in haar. Ze voelde een vreemde moeheid door haar borst gaan en nu het boek daar lag en zij daar bij de tafel stond, zonk een ongekende stilheid in haar neer. Zoo bleef ze staan.

„Nu!” zeide moeders stem, „wat heb je te zeggen? Antwoord me, Marianne. Vraag onmiddellijk vergiffenis voor je schandelyk gedrag!”

Marianne hief 'r hoofd op. Nu zag ze haar moeder aan en ze las het in haar oogen. Zij dacht dat zij geweten had welk boek zij neergegoot had. Moeder dacht, dat zij expres de gedichten, het nieuwe werk dat oom Piet zoeven ook beneden gebracht had, zoo leelijk behandelde, en zij zag naar haar vader en nu wist ze het. Hij dacht het ook! Hij veronderstelde ook, dat zij tot zoiets in staat was! Het was haar of ze met naalden gestoken werd, alles deed haar pijn. Ze kneep de lippen op elkaar. Moeders hand schudde haar arm. „Vraag je vader vergiffenis, onmiddellijk!”

„Voor iets wat ik niet gedaan heb! Nooit.”

„Naar je kamer”, wees moeder Antje streng, „ga heen, je blijft er den geheelen dag!”

Ze wilde iets zeggen, er kwamen woorden in haar hoofd van: vader, moeder, zóó ben ik niet, ik was driftig en leelijk; en daarvoor wil ik vergeving vragen, niet voor dit! niet voor dit! maar zij kneep haar lippen stijf opeen en zonder om te zien ging ze de deur uit. Ze hoorde moeder achter zich aan komen en sloot haar dus niet.

Dominé Hoogland bleef alleen. Nog een poos stond hij daar met zijn rug naar het venster. Hij zag een stoffigen zonnepalk langs zijn voeten op het tapijt glijden. Hij bleef er naar staren alsof de millioenenwereld van microben een oplossing kon brengen. Toen ging hij naar zijn oude plaats aan de schrijftafel en nam zijn boek in de hand. De band had niet geleden, maar de bladzijden die een kwak hadden gekregen, wilden niet meer in haar oude gladheid komen.

„Vreemde, halstarrige koppige kinderen heb ik”, zei hij zacht. „Hoe komt dat, Wijbrand? Lijken ze op mij? ja... ze lijken op mij en toch... eens was je een koning toen je een kind was, precies zoo trotsch en met zoo'n wil als zij! en wat ben ik nu? Wat ben ik nu? Geen koning meer, een dominé die gevoelvolle preeken maakt. De vrouwen snikken in de kerk en de mannen drukken mijn hand als ik er uit kom en mijn gedichten worden ook mooi gevonden, daarbij storten ze ook tranen. Maar ik ben geen koning meer en die kinderen van mij, die weten dat, omdat ze mijn kinderen zijn.”

Het werd hem opeens klaar, dat David de schrijver moest zijn van „De ouden aan den kant.” Ja natuurlijk, het was David. Daarom had Antje hem zoeven dat verwarde antwoord gegeven, daarom was Grootmama verontwaardigd geweest, daarom was David zelf zoo gesloten en misschien ook daarom zoo ontroerd geweest, dien Zondagmorgen. Vreemd, kalm bleef hij na deze ontdekking. Hij haalde diep adem, nam zijn bril af, veegde met zijn zijden zakdoek haar schoon, tuurde er doorheen en stak de zijden lap weer in zijn jaszak. Het was een bittere ervaring en toch, beter was 't die stoot te krijgen van eigen bloed dan van een vreemde. Welke vreemde zou met die overtuiging geschreven hebben „Wijbrand Hoogland is een goed mensch,” een goed mensch! dat wil meer zeggen dan men zoo dacht. Een goed mensch moest het kunnen dragen dat zijn werk, de zachte schoonheid van zijn leven, „ziellooze rijmelarij” werd genoemd, een goed mensch was een groot mensch en een nederig mensch. Hij was niet nederig genoeg geweest. Vandaag had God hem deemoed willen leeren.

De zoon had het werk van den vader verguisd, de dochter had het neergesmeten in het stof.

„Uit den mond der kinderkens en der zuigelingen hebt Gij sterkte gegrondvest om uwer tegenpartijen wil...” zeide hij zacht.

Het was een nieuwe gewaarwording voor Marianne, haar eigen kamer binnen te komen met het denkbeeld dat zij nu een strafplaats was. Hoe vele malen op een dag vluchtte zij niet naar het „veilig oord” waar alle vertrouwde vrienden waren, die haar geheimen bewaarden? De twee zwartleren stoelen met koperen spijkers, de mahoniehouten tafel voor het breede ruitjesvenster, dat op het plat boven de bijkeuken uitzag, het ledikant in den hoek met hoogen hemel waarvan statig het wit tulle gordijn neerdaalde, het kastje met spiegel en marmeren uittrekblad waaraan koperen hangsloten geborgen waren, tegen den wand het groote in ronde lijst gevatte portret van Tante Cilia, een vroeg gestorven zuster van moeder Antje, van wie moeder heerlijke verhalen kon doen. Eigenlijk heette zij naar die tante Marianne Cecilia. Tante was mooi. Lange zwarte krullen vielen langs het ovale fijne gelaat. Haar oogen zagen neer op Marianne, alsof zij altijd zeiden dat alles terecht kwam als je maar eerlijk was. Nu de kamer voor het eerst van haar leven een strafplaats was, waar zij blijven moest, dadelijk naar Tante Cilia. Marianne zag haar ook altijd het eerst als zij de deur opendeed. Zij sloot die nu zacht, klom op den stoel onder het portret en bekeek van zeer nabij de kunstvolle teekening, de smalle handen gevouwen in den schoot, de kanten dofmouwen wit uitkomend tegen het donker zijden puntlijf, de zwarte fluweeltjes die daar langs liepen en schuil gingen onder het fijne witte strookje aan den hals. De hals was in de zachte schaduw der donkere glanzende krullen, maar het gezicht stond blank daartusschen in. De eenige diepe

schaduw was bij de rechte als met fijn penseel getrokken wenkbrauwen, waaronder die zachte groote oogen stonden, waar Marianne zoo dikwijls naar keek. Nu was het gelaat van Tante Cilia heel dicht bij haar eigen gezicht. Niets zag ze meer dan de oogen van Tante Cilia. Het was of ze grooter en tintelender werden. Het was of ze werkelijk Marianne ook zagen, of ze Marianne beschouwden en ondervroegen. „Ja”, zei Marianne zachtjes, „ik weet 't wel. Ik was weer driftig, maar ik nam niet expres dat boek. U en Serazia zouden dat toch nooit van me gedacht hebben.” Alleen Tante Cilia wist van Serazia, haar gedachtenmeisje, dat op Tante Cilia leek en dat werkelijk veel aardiger was dan alle vriendinnen van school, zelfs prettiger om mee te wandelen en te denken dan Phietje Lindeman, die ze het liefste mocht van 'r klas. Serazia bestond niet, maar daarom was ze juist echt. Ze was er altijd als Marianne het wilde. Levende vriendinnen waren er niet altijd als je juist naar haar verlangde, ze waren ook niet altijd zóó als je het verlangde. Serazia kwam als zij geroepen werd, maar dit had zij met de levende vriendinnen gemeen, zij was niet altijd zóó als zij het verlangde. Serazia had een eigen wil, het leek vreemd, maar het was zoo. Het kostte soms moeite Serazia zoo uit te denken als je zelf wel wilde. Nu echter op dit oogenblik deed ze er geen moeite voor, Serazia tot zich te roepen. Er was iets dat hinderde, iets dat bijna even erg was als pijn. Haar vader dacht dat zij opzet elijk *zijn* boek op den grond geworpen had. Hij had haar niet boos maar meer verwonderd aangekeken over zijn gouden bril. Moes was boos, heel boos geweest, maar vader was verwonderd, en toch had hij gedacht dat zij het expres gedaan had, dat zij zoo oneerbiedig geweest was zijn gedichten op den grond te gooien, anders had hij immers gezegd dat zij niet voor straf naar haar kamer moest, voor zij had kunnen verklaren. . . . ja wat? wat had ze kunnen zeggen? Ze was toch immers weer heel driftig geweest? Ze had niet geweten wat ze deed en toen hadden haar handen het boek met gedichten genomen waar moeder zoo blij mee was, die alle menschen zoo mooi vonden en die van vader zelf misschien 't liefste waren wat hij had! Maar ze had 't zeker zelf niet goed gezegd hoe ze 't meende, als haar de tijd was gelaten te spreken. Ze zou 't kunnen schrijven! O! dat kon ze nog. Ze zou vader een brief schrijven. Dadelijk, en dan moest hij hem kunnen lezen vóór de catechisanten kwamen, want het was Woensdagmiddag, heele middag van twee tot vier uur catechisatie! Als hij den brief pas van middag tegen het etensuur kreeg, dan zou zij zoo lang moeten wachten op antwoord! Hoe den brief weg te krijgen? Ze mocht de kamer immers niet af? In alle geval eerst maar schrijven. Voor haar kleine geopende cassette gezeten, schreef ze:

Lieve vader.

Ik kon geen vergiffenis vragen omdat ik geloofde dat u dacht dat ik zoo leelijk was geweest om uw boek met gedichten dat juist zoo mooi is, op den grond te gooien. Ik heb dat niet expres gedaan, ik wist niet dat het uw boek was. Ik was verblind door de drift.

Ik vraag wel vergeving voor die drift. Geeft u mij maar een zoen in gedachte. Ik zal mijn best doen niet meer zoo driftig te zijn.

Mag ik wel naar de comédie en David zien spelen als ik grooter ben? Als ik dat weet, zal ik met veel meer plezier mijn best doen. Dag lieve vader, geeft u mij nu een gedachtezoen? Ik houd zooveel van u en ik vond 't zoo naar dat u dat van mij dacht.

Uwe u liefhebbende dochter Marianne.

Nu de brief geschreven was en het adres er op stond, precies zooals het hoorde, aan den Weleerwaarde Zeergeleerden Heer Ds. W. Hoogland — de cassette dicht geklapt en weggeschoven, zat zij een poos stil, de ellebogen op tafel, het hoofd in de handen. Het was prettig dat de brief geschreven was, al had vader hem niet gelezen, het was haar toch alsof ze ruimer adem haalde, de prop was uit haar keel en nog iets anders was er, het geelk nu weer haar oude kamer. 't Was of alle dingen haar weer vriendelijk aankeken. Ook de oogen van Tante Cilia. Hoe stil was het om haar heen. Er waren wel geluiden, maar ze hinderden niet aan de rust. Het gezoem der drukkerij, even opklinkende rinkinkjes uit de keuken, drongen tot haar door als ze luisterde, maar als ze niet luisterde dan was 't eerst stil. In de cassette lag een blocnoot die ze met haar verjaardag van den zomer van Grootma Breecamp

gekregen had. Die was nog heelemaal nieuw. Als ze nu eens haar lang, lang gemaakt plan volvoerde, het plan dat ze het eerst bedacht had op dien Zondagmorgen in het Bosch, toen ze met David naar Louise Morance was geweest: haar comediestuk te schrijven! Haar comediestuk! Ze voelde het bloed naar haar hoofd gaan als ze aan dit woord dacht, niet meer verstolen, vluchtig, voor iedereen verborgen, maar vrij uit, heelemaal alleen. . . . met Tante Cilia. Het was heerlijk! het was precies een blijde groene wei vol boterbloemen waar ze alleen rondliep. Nu stil denken. Hoe zou het stuk eigenlijk heeten! Naar den hoofdpersoon „Rudolf de Zwerver?” of „De Rozentuin,” waar de zwerver komt tot schrik van alle meisjes en jongens die daar aan het spelen zijn? Beter „Rudolf de Zwerver”, en plechtig schreef ze den titel in groote letters op het midden boven aan, daaronder: Tooneelspel in drie bedrijven — twee in den rozentuin en een in de hut op de heide, het tijdelijk tehuis voor den zwerver — door Marianne Hoogland.

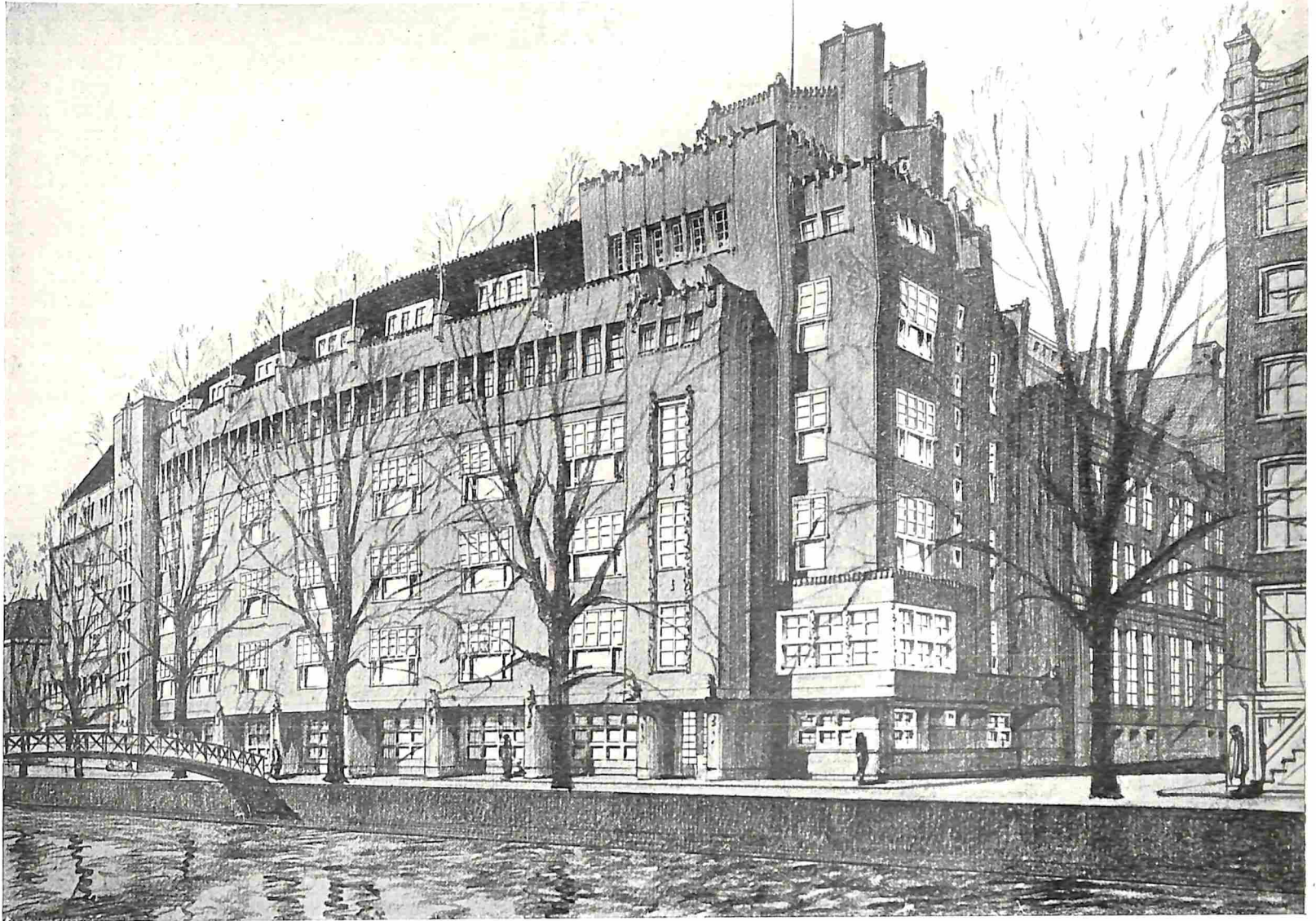
Het stond er. Dit was het begin — dit was eindelijk het begin van het lang verwachte! Nu zag ze alles weer opengaan. De rozentuin met zijn perken en rozenpoortjes en prieel lag daar als een zonnige droom. In de verte klonk 't gezang, daar komen de jongens en meisjes den tuin in. Ze zijn in feestkleeding, een van hen, Barbara, is jarig, zij is ook de bezitster van den rozentuin. Zij geeft het feest. Zij is trotsch en schoon, maar ze weet niet dat ze niet de eigen dochter is van den rijken man dien zij vader noemt. Er wordt gedanst en gezongen. Midden in de feestvreugde verschijnt Rudolf de Zwerver.

Eerste bedrijf. Het moeilijke was toch wel de menschen te laten spreken, vooral dat wat de zwerver moet zeggen is heel moeilijk te bedenken. Hij is een havelooze groote man, met een langen baard en woest haar, zooals de bedelaar op den Vijverberg, maar hij moet eigenlijk heel verstandig en knap zijn en hij heeft ook een goed hart. Natuurlijk heeft hij veel verdriet gehad en hij heeft veel gezworven en door een ongelukkig toeval is hij buiten zijn schuld in de gevangenis geraakt. Hij weet alles van de wereld, veel meer dan de jongens en meisjes, die denken dat ze alles mogen zeggen, omdat ze mooie kleeren aan hebben.

Ja, daar moest ze ook nog aan denken, welke kleeren de jongens en meisjes aan zullen hebben. Het stuk mag best spelen in een vroegere eeuw! De meisjes in heel wijde zijden rokken en hoog gekapt haar en waaiers in de hand, en de jongens in korte fluweelen broeken en witte kousen en lage schoenen. Dat is veel mooier dan deze tijd. Stel je voor dat ze daar allemaal van die stijve witte boezelaars moesten aan hebben, zooals zij thuis moest dragen, en de jongens zwarte jasjes en broeken en witte stijve boordjes. Neen, alles in den rozentuin zal mooi zijn om te zien, behalve Rudolf de Zwerver, die leelijk van buiten maar mooi van binnen is. Hij is zoo afschuwelijk en vuil, dat de feestvreugde verstoord wordt door zijn verschijning. Barbara, de gastvrouw, laat hem verjagen en nu is het erge, het geheimzinnige, dat de zwerver de vader is van de trotsche Barbara, maar dat weet niemand natuurlijk, behalve de zwerver die hier heen gekomen is om zijn dochter te zien, want hij verlangde toch naar zijn kind, dat hij eens, toen het nog heel klein was, te vondeling had gelegd.

Nu wordt het avond in den rozentuin, en de maan komt op. De tuin is verlaten, precies zooals de tuin, haar tuin was, toen zij dien avond met Floris over de prinses heeft gesproken. Dit is het tweede bedrijf — Wat er daarin gebeurt is nog niet duidelijk. Er gebeurt iets ijselijks, brand misschien, en de zwerver redt Barbara, maar brand is naar op het tooneel. . . . Verbeeld je dat het stuk wordt opgevoerd in de tooneelzaal van Père Morance en dat ze brand moeten maken, neen dat is griezelig, eng, zooals Phietje 't noemt. . . . Wat kan er anders gebeuren dat even erg is als brand — roovers of dieven? Ja, zoiets kan best, want het speelt in den ouden tijd. Als de zwerver dan de bewusteloze, daar had je dat rare woord weer, de bewusteloze Barbara in zijn armen door den tuin draagt, zegt hij: „mijn kind, mijn wedergevonden lieve lieve Dora”, want Barbara heet eigenlijk Dora. De maan moet dan op Dora's gezicht vallen en hij zegt: „Wat gelijk je op je moeder, je moedertje die heen ging. . . .” en dan huilt ie. Zou je echt kunnen huilen op het tooneel? Misschien een groot tooneelspeler wel. Zou David. . . . want David moet 't spelen, dat wel zoo zeggen als zij het denkt — „je moedertje die heen ging. . . . ?”

(Wordt vervolgd).

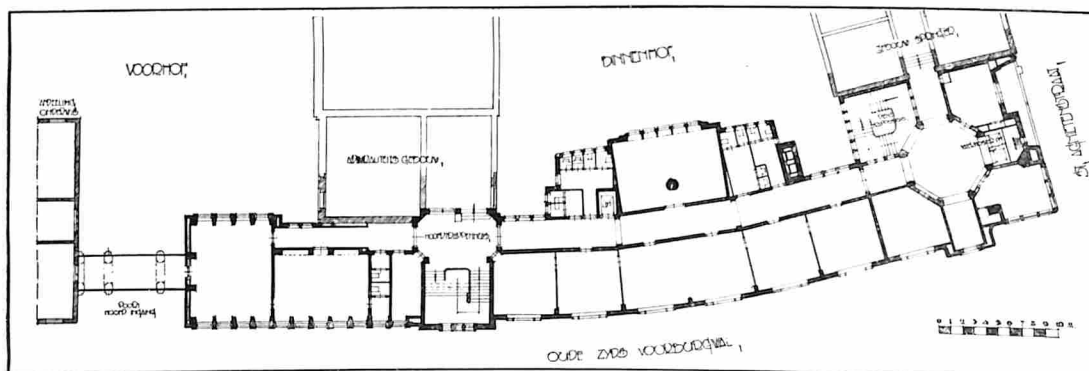


VOORGEVEL VAN DEN NIEUWEN VLEUGEL VAN HET RAADHUIS TE AMSTERDAM.

## HET RAADHUIS VAN AMSTERDAM EN ZIJNE VERBOUWING.

**H**ET is ruim een eeuw geleden, dat het voormalige stadhuis op den Dam zijne oorspronkelijke bestemming als representatief raadhuis van de hoofdstad des lands, verloor, om voortaan als koninklijk paleis te worden gebruikt. Sindsdien werden de zetel van B. en W., alsmede een aantal takken van dienst die met de werkzaamheden van dit college 't nauwst verband hielden, verplaatst naar 't Admiraliteitsgebouw aan den O. Z. Voorburgwal. ☒ Als gevolg van den gestadigen groei van Amsterdam, werden de functies der verschillende openbare diensten voortdurend omvangrijker, waardoor dan ook de behoefte naar meerdere kantoorruimten, om deze diensten onder te brengen, zich steeds dringender deed gevoelen. Om aan deze behoefte te voorzien, werden er geleidelijk gebouwen — soms reeds bestaande — aan 't oude Admiraliteitsgebouw toegevoegd, waardoor 't tegenwoordige raadhuis een complex gebouwen omvat die onderling met elkaar in verbinding staan, en dat zich uitstrekt van O. Z. Voorburgwal tot O. Z. Achter-

burgwal en van Agnietenstraat tot Prinsenhofsteeg. ☒ Zij sluiten twee binnenplaatsen of z.g. hoven in: n.l. den „Binnenhof”, waartoe het hoofdingangshek toegang geeft, en den „Voorhof”, welke alleen toegankelijk is van de dienstgebouwen uit. ☒ Wanneer men door het toegangshek het binnenhof betreedt, valt ons al aanstonds aan de rechterhand 't voornoemde fraaie Admiraliteitsgebouw op (4, zie situatie). Op de eerste of hoofdverdieping van dit gebouw, dat uit de middeleeuwen dateert, bevinden zich de groote raadszaal en de burgemeesterskamer. Op den beganen grond zijn behalve de hoofdingang, enkele dienstvertrekken gelegen, o.a. de voor ieder, die de laatste jaren een buitenlandsche reis gemaakt heeft, bekende kamer 12, 't z.g. passenbureau. De overige ruimten in dit gebouw, behalve de direct onder de kap gelegene, zijn als kantoorlokalen ingericht. ☒ Links van 't toegangshek bevindt zich een gebouw (1) voor de afd. Onderwijs, waarin tevens de trouwzalen zijn gelegen, terwijl (2), eigenlijk een groep van aaneengesloten en onderling met elkaar in verbinding staande gebouwen, zich uitstreckende achter 't Admiraliteitsgebouw om, tot den binnenhof toe, geheel voor administratieve doeleinden in gebruik is. Op den binnenhof komende bemerken we 't z.g. gebouw Springer (3), dat in 1903 door den architect van dien naam gebouwd is en welks ruimten hoofdzakelijk door den dienst der afd. Publieke Werken gebruikt worden. Aansluitende bij dit gebouw, van de Agnietenstraat af, tot aan het hoofdingangshek toe, stonden tot voor eenige jaren een reeks heerenhuizen (zie de afbeeldin-

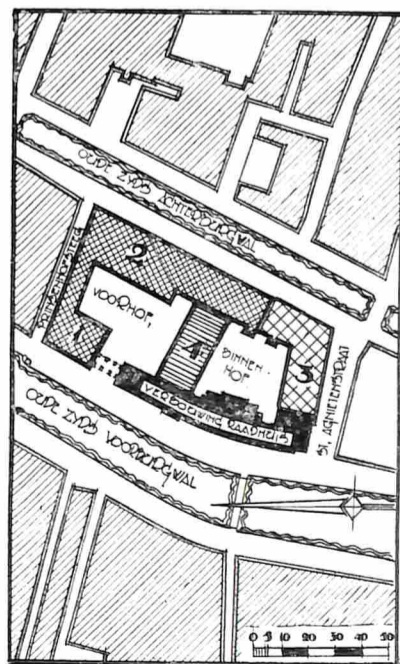




HUIZEN AAN DEN OUDEZIJD'S VOORBURGWAL, GESLOOPT VOOR DE VERBOUWING VAN HET RAADHUIS.

gen op blz. 425—427), waarvan de kamers voor diverse diensten ten behoeve van de gemeente, waren ingericht. In 't belang van 't bedrijf, was het noodig dat deze perceelen onderling met elkaar in verbinding stonden, 't geen bereikt werd, behalve door 't doorslaan der muren, door 't aanbrengen van trappen en bordessen, daar de vloerhoogten der verschillende perceelen aanmerkelijk verschilden. ☒ Deze trappen vormden met de vele reeds bestaande smalle en slecht begaanbare trappen der oude huizen, een waar labyrinth, waarin zowel publiek als ambtenaren moeilijk den weg konden vinden. Bovendien lagen in deze oude huizen begrijpelijkerwijze vele vertrekken aan de binnenplaatsen, waardoor zij door slechte verlichting op den duur ongeschikt bleken voor kantoorlokalen. In enkele moest gedurende den geheelen dag bij kunstlicht gewerkt worden. ☒ Grootte kelders, zolders en trapruimten waren alleen voor berging of archieven te gebruiken, zoodat deze huizen zowel practisch als economisch ten eenenmale voor kantoordoeleinden onvoldoende bleken. Deze bezwaren, gevoegd bij de steeds dringender gevoelde behoefte aan meerdere ruimte, door de reeds genoemde uitbreiding der diensten ontstaan, noopten B. en W. er toe te besluiten tot het doen sloopen dezer perceelen — die op zich zelf wel architectonische waarde bezaten — en 't op den vrijgekomen grond doen optrekken van een doelmatig kantoorgebouw, dat de noodige ruimte zou bevatten en aan moderne eischen zou voldoen\*). ☒ De in dit nummer opgenomen afbeeldingen toonen, met de voorplaat in het vorig nummer, hoe dit voltooide gebouw er uit zal zien. Wellicht ware 't voor het stadsbeeld fraaier geweest wanneer het nieuwe gebouw eene verdieping lager had kunnen worden dan nu 't geval zal zijn; de groote omvang van den gemeentelijken dienst echter maakte 't noodzakelijk het gebouw tot deze hoogte op te trekken. ☒ Het nieuwe gebouw sluit zoowel bij het Admiraliteitsgebouw als bij 't gebouw Springer aan. In hoofdzaak komt de indeeling neer op 't volgende. Op den hoek van den O. Z. Voorburgwal en de Agnietenstraat is de hoofdingang van 't gebouw geprojecteerd (zie afbeelding), uitkomende op een achterkaufe hall, het centraal gelegen punt, waarop alle gangen zoowel van 't gebouw Springer, als van 't nieuw ontworpen gedeelte uitkomen. In deze hall zal een z.g. paternosterlift worden aangebracht, die tot de 6de of hoogste verdieping doorloopt, en waardoor 't bezwaar van het tot dusverre noodzakelijke vermoeiende trappenloopen (110 treden) grootendeels wordt opgeheven. Bovendien komt in deze 8-kante hall een dienst-

trappenhuis uit, dat eveneens tot de bovenste verdieping doorgaat. Het tweede of hoofdtrappenhuis bevindt zich recht tegenover de aansluiting van 't Admiraliteitsgebouw met 't nieuwe gebouw, en is door een lange gang met de hall verbonden. Op deze gang, die ook links van 't hoofdtrappenhuis doorloopt, komen de verschillende kantoorlokalen uit. ☒ Op den beganen grond zal, uitsluitend voor de ambtenaren, een lunchroom met de daarbij benoodigde keuken en dienstruimten worden ingericht. Op de 1e etage, links van de hoofdtrap, is de nieuwe kamer van den burgemeester en van B. en W. c.a. geprojecteerd. Op dezelfde verdieping aan de binnenhofzijde bevindt zich de 1e klasse trouwkamer en op de 2e verdieping hierboven een vergaderzaal. De overige vertrekken zullen voor kantoorlokalen worden ingericht. ☒ Ter vervanging van het bestaande hek aan den voorhof wordt een poortgebouw gemaakt (zie de voorplaat in dit en het vorig nummer) voorzien van ijzeren hekken ter afsluiting van den voorhof en aansluitend bij 't gebouw Onderwijs. De twee hooge beëindigingen boven de 8-kante hall (zie afb. op blz. 424) dienen tot ventilatie van den verwarmingskelder die zich onder genoemde hall bevindt. De vloer van den kelder ligt pl.m. 5 M. onder de straathoogte. De ketels van de verwarming zullen alle gebouwen van 't raadhuiscomplex kunnen bedienen, zoodat aan 't verouderd systeem van verwarmen met kachels voorgoed een einde is gemaakt. ☒ Wanneer dit gebouw gereed zal zijn, moet 't Admiraliteitsgebouw een groote inwendige verandering ondergaan. De raadzaal zal worden vergroot. De kapruimte zal geheel voor kantoorlokalen worden ingericht. De gevels zullen in overeenstemming met hunnen vroegeren luister worden bijgewerkt. ☒ Ook de walmuur langs de O. Z.





HUIZEN AAN DEN OUDEZIJDEN VOORBURG WAL, GESLOOPT TEN BEHOEVE VAN DE VERBOUWING VAN HET RAADHUIS

Voorburgwal zal wellicht worden herzien en verbeterd en in overeenstemming gebracht met de bebouwingslijn van den nieuwen vleugel van het raadhuis.

N. LANSDORP, *Architect.*

\*) Aan den dienst van Publieke Werken, afd. gebouwen, werd opdracht gegeven hiervoor de plannen te maken.

## HET OPGROEIEND GESLACHT.

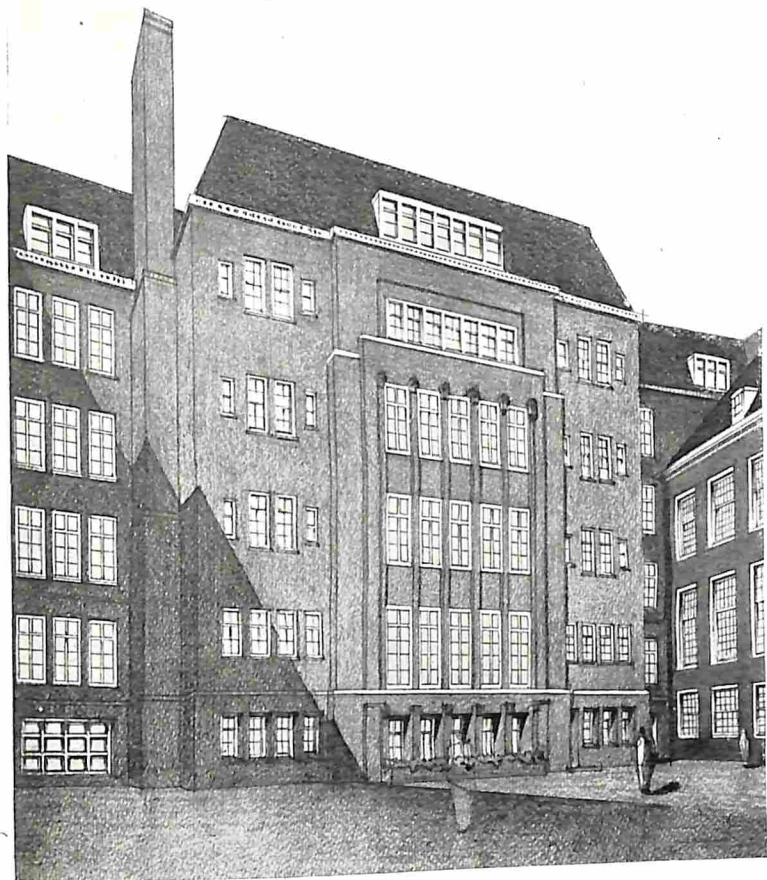
(*Vervolg.*)

**P**LOTSSELING hield de regen op, mijnheer van Doren deed hem thans neerkomen op de struikjes van azalea mollis, die meer vooraan stonden. „'t Is verbazend, hoe droog alles is,” zei hij, „'t is een goed jaar voor bladluizen en rupsen.” „Zou u de slang maar niet gaan opbergen?” vroeg Annie heel onschuldig, „het zal zoo meteen tijd zijn voor het eten.” ☼ Mijnheer van Doren scheen haar opmerking niet te hooren. Hij was nu met de kleine struikjes gereed en had opnieuw het boschje rhododendrons onder handen genomen. „Als het zoo lang droog geweest is, moet men de struiken eens een goede beurt geven, dat verdrijft bladluizen en ander ongedierte. Je weet niet, hoe dat gespuis het land heeft aan water.” ☼ Frank kon zich volkomen in de gevoelens van bladluizen en ander ongedierte verplaatsen. Het water liep hem met een kil straaltje in den nek, en zijn knieën begonnen vochtig aan te voelen. Zou hij er een eind aan maken? Maar hij hoorde nog Annie's dringende woorden: „denk er aan, hij mag je niet zien!” Zijn besluit stond vast, hij zou niet te voorschijn komen. „Maar vader,” zei Annie, „nu heeft die rhododendron toch genoeg.” Frank hoorde duidelijk de onrust in haar stem en het deed hem wondergoed, dat Annie het voor hem en de bladluizen opnam. Hij zette zijn kraag op, die klam tegen zijn hals kwam te staan, het water droop van zijn mouwen op de glimmende handen, en waar zijn schoenpunten in den zachten grond gedrukt stonden, had zich een klein meer gevormd, een troebel, modderig meer, dat gestaag in omvang toenam.

„Nu zullen we maar zeggen, dat het genoeg is,” zei mijnheer van Doren eindelijk, en Frank was het in den grond van zijn hart met hem eens. Mijnheer van Doren sloot de kraan af, rolde de slang op en borg haar in het schuurtje. „Zullen we eens gaan zien, hoever het met het eten is?” vroeg hij aan Annie. Ze gingen, maar vóór ze in huis verdween, keek Annie nog eens om. Frank begreep, dat die laatste blik een groet was en een uiting van sympathie, maar hij kon hem niet beantwoorden. ☼ Hij wachtte enkele oogenblikken, toen stond hij op en sloop ongemerkt over het grasveld naar de populieren, die hem weldra voor speurende blikken uit het woonhuis verborgen. „Dat was een miserabele schuilplaats,” zei Frank, terwijl hij met de handen over zijn doorweest jasje streek, „ongelukkig, dat hij juist dat oogenblik moest uitkiezen, om zijn woede op de bladluizen te koelen. Als hij wist, dat hij mij zoo leelijk te pakken had genomen, zou hij lachen. Maar wat mij betreft, zal hij het nooit weten.” Toen kwam zijn zoede humeur weer terug. „Wat komt het er ook op aan, Annie houdt van mij, en geen tien jaloersche vaders zullen mij beletten, eenmaal met haar te trouwen.” — Hij was zeventien jaar — en hij voelde zich een man..... ☼ Ze trouwden precies tien jaar later. Annie werd, na de huwelijksplechtigheid, door haar man naar een keurig huisje geleid, dat voor hen was gebouwd aan den straatweg, dicht bij de villa van haar vader. En Frank trouwde in Chicago met de dochter van zijn compagnon Mr. Curvish. Beiden dachten bij hun huwelijk niet meer aan de episode die zich tien jaar geleden had afgespeeld. Trouwens, Frank was al acht jaar in Amerika, hij had het op de H.B.S. niet kunnen bolwerken, en ten slotte van zijn vader verlof gekregen, naar Amerika te trekken. Daar had de harde noodzaak hem spoedig geleerd, de handen flink uit de mouw te steken, en al had zijn goede humeur hem nimmer verlaten, de neiging tot kwajongenshuwelijk kwam hij dra te boven gekomen. ☼ Vijf jaar na zijn huwelijk kwam hij voor zaken naar Holland. Natuurlijk wilde hij een bezoek aan mijnheer van Doren. Hij werd ontvangen door Annie. Haar vader was nog op de fabriek en zij

noodigde hem uit, plaats te nemen in een rieten fauteuil op hetzelfde gazon, waar zich eens een zeker drama met een tuinslang en een druipend jongmensch had afgespeeld. Ze waren ouder geworden, en ernstiger, en minder romantisch; ze waren nog romantisch genoeg, om, terwijl ze tegenover elkander zaten, beiden voor zichzelf de opmerking te maken, dat ze vijftien jaar geleden nog zoo'n slechten smaak niet hadden bezeten. Frank zag met belangstelling om zich heen, het huis was nog geheel hetzelfde, het grasveld lag er nog als vroeger, de populieren waren tot zware boomen opgegroeid, en met een glimlachte hij een boschje rhododendrons, niet ver van de plaats waar zij zaten. Iets nieuws was er: een flinke jongen van drie jaar, die den vreemdeling met een nieuwsgierigen en gereserveerden blik opnam. ☞ Zijn moeder en de vreemde man lachten elkander toe. „Je bent hier dus in de nabijheid van je vader?” „Aan den straatweg hier dicht bij. Mijn man is leeraar aan de H.B.S. Vader heeft bij ons huwelijk een keurig huisje laten bouwen. Kom je het eens zien? Mijn man zal het aardig vinden, kennis met je te maken.” „Ik weet niet,” zei Frank, „mijn tijd is bezet, maar misschien.....” „Je bent al net als alle mannen,” zei Annie met een ondeugenden blik, „mijn man heeft het ook altijd druk, overdag op school, en 's avonds bergen correcties of schrijfwerk.” ☞ Iets in haar toon trof hem. Hij meende te begrijpen. Haar moeder was vroeg gestorven. De vader had lange jaren met haar vader samengewoond. De vader gaf al zijn vrije tijd aan zijn kind, geen wonder, dat die twee aan elkaar gehecht waren! Frank zelf had dat meermalen kunnen opmerken. En terwijl hij nu onwillekeurig aan die dagen van vroeger dacht, zei hij langzaam en nadenkend: „Als men ouder wordt, vindt men zijn plaats in het leven, men heeft zijn werk, men heeft succes en voldoening. Maar ik denk nog vaak aan de oude tijden, aan de zonnige dagen van onze jeugd...., men maakte zich geen zorgen voor de toekomst, men stond iederen morgen op vol verwachting, dat het leven ook dien dag weer vele mooie en goede dingen zou geven.....” ☞ Zij antwoorde met een dankbaren blik. Er was iets tusschen hen van de oude vertrouwelijkheid. „Vader is nog zoo flink, hij is nu vier en vijftig, ik ben heel veel bij hem.” Ze

dacht even na, toen vroeg ze: „Je doet zeker groote zaken daarginds?” Hij lachte. „Gaat nog al. Ik heb een compagnon. Slachtafvalproducten, hetzelfde artikel als je vader. Maar het gaat in Amerika heel anders dan hier. Ik vertwoordig een groot concern, waarin mijn compagnon en ik de leiders zijn. Firma Curvish Barton en Comp.” „Ken je de firma Moorman hier in Holland?” Hij knikte, even verwonderd over haar vraag. Weer dacht ze na. „Ik zou je graag iets willen vragen, misschien... misschien kun je me raad geven.” ☞ Hij knikte. Er was iets in zijn houding, dat haar vertrouwen inboezemde, toch was ze zelf eenigszins verwonderd, dat ze hem dingen ging vertellen, die ze met niemand anders zou kunnen bespreken. „De firma Moorman is de groote afnemer van Vader,” ging ze door, „al sinds jaren, maar nu al maanden lang wil ze niets meer bespreken. Ze spreken over geduld en over verlaging van prijzen. Ze beweren in vage termen, dat alles weer terecht komt, maar Vader heeft zijn vaste leveranciers, de voorraden hoopen zich op, en de prijzen gaan steeds naar beneden. Als dat nog een paar maanden zoo duurt, moet Vader de zaak stop zetten, maar dat is haast niet mogelijk, omdat er zulke groote kapitalen mee gemoeid zijn. Toch zal het er van moeten komen, en je begrijpt, wat dat beteekent. Vader heeft al eens voorzichtig geïnformeerd naar andere uitwegen, maar ook daar is absoluut geen kans. Het is een benaauwd idee, en ik merk ook dat hij het zich erg aantrekt. Wat dunkt je, zou dat inderdaad een normale toestand kunnen worden?” ☞ Frank had met aandacht geluisterd. Toen ze uitgesproken was, kon hij een uitdrukking van verbazing niet weerhouden. „Je bent buitengewoon goed op de hoogte,” zei hij, „het is allemaal juist zooals....,” hij brak plotseling af. „En maakt je vader zich inderdaad een beetje ongerust?” „Hij bespreekt alles met mij, en laat het voorkomen, of hij vol vertrouwen is, maar ik geloof... ik krijg den indruk, dat hij de toekomst donker inzielt.” Frank keek voor zich, blijkbaar in gedachten. „Ja, ja,” knikte hij, en toen ineens trok een vroolijke trek over zijn gelaat. ☞ Verwonderd keek Annie hem aan. „Neem me niet kwalijk,” zei hij, en zijn gezicht stond weer ernstig. „ik dacht aan....., dat doet er niet toe. Maar heb je eenig vertrouwen



HET RAADHUIS VAN AMSTERDAM EN ZIJNE VERBOUWING. GEVEL VAN DEN NIEUWEN VLEUGEL AAN DE TWEDE BINNENPLAATS.



DOOR PH. VINGBOONS ONTWERPEN GEVEL AAN DEN O. Z. VOORBURG WAL, GESLOOPT TEN BEHOEVE VAN DE VERBOUWING VAN HET RAADHUIS.

in wat ik je zal zeggen?" ☼ Ze knikte, en toen ze elkaar aanzagen, dachten ze beiden aan een oogenblik, lange jaren geleden, toen ze ook tegenover elkander zaten. „Nu dan," hij sprak rustig en zonder haast, alsof hij de stemming van dit oogenblik zoolang mogelijk zou willen vasthouden, „nu dan, je behoeft je geen oogenblik ongerust te maken." „God-dank," zei ze, ze wist, dat ze hem onvoorwaardelijk kon gelooven.

(Slot volgt).

J. V. D. VEEN.

## DE ENGELSCH E BULLDOG.

**G**OEDIG kijken nevenstaande exemplaren van het oude vechtersras ons aan. Trouwens, zij lijken niet veel meer op den hond, die vóór 1835 als vechthond in Engeland zoo geliefd was. Was de manier van stierenvechten waarbij men deze honden gebruikte anders dan in Spanje, minder wreed waren deze gevechten zeker niet. In een oud Engelsch boekwerkje lezen wij dat men den stier die zeer zwaar en groot moest zijn, in het midden der arena aan een stevigen ketting vastlegde. De honden waren nu zoo afgericht, dat ze hem kruipend naderden. Zij probeerden bij den neus houvast te krijgen en hem op den grond te sleuren. Gelukte dit, dan had de hond gewonnen. Natuurlijk was wedden hierbij een voorname bezigheid. ☼ De eerste gevechten hield men omstreeks 1200. In 1835 toen het verboden werd, was men daarover zeer slecht te spreken. Het africhten van de Bulldog's was bijzonder wreed. Op zeer jongen leeftijd oefende men de dieren al. Kalveren, schapen enz. waren de slachtoffers, hoe bloeddorstiger de hond deze verscheurde, hoe beter men hem vond. Om de jonge honden niet te verwonden of angstig te maken, werden den slachtoffers eerst of de oogen uitgebrand of werden ze op andere manier onschadelijk gemaakt. ☼ Wel een verschil: Engeland van toen en nu. Toen dergelijke gruwelen, nu een prachtige dierenbescherming, ja zelfs een coupeverbod. Maar niet alleen op stieren, ook op menschen richtte men den Bulldog af. Roovers gebruikten hem om te plunderen. Ook beren waren soms de slachtoffers. Men bond deze stumperds vast en hitste dan de honden op hen af, die hen al spoedig als een bloedige massa achter lieten. Was het wonder dat men deze honden schuwde? Want door het jarenlange trainen op gevechten was het karakter zeer scherp en bloeddorstig geworden. ☼ Men dacht dan ook dat met het stierengevechtverbod de Bulldog verdwijnen zou. Maar neen, de oude fokkers bleven het ras getrouw en probeerden den hond als waakhond naar voren te brengen. En ziet, het lukte. Wel was het soms zeer moeilijk, want menig Bulldog, als „lammetje" verkocht, bleek een „leeuw" te zijn en bezorgde den eigenaar menig angstig uur. Maar er straalde om het Bulldoggenhoofd een krans van ouden roem en men vergat hem niet. ☼ Jaren heeft het geduurd eer men echter den Bulldog, zooals wij hem kennen, had gefokt. Om hem het nijldige te ontnemen kruiste men het ras met den mopshond. Nu kreeg men breeder schedel, en daardoor een geheel ander uiterlijk. Ongeveer in 1870 zag men deze honden voor het eerst op de Engelsche show's. Nu waren ze gauw populair. Toch ging het niet erg hard vooruit. De fokkers hadden met veel moeilijkheden te kampen. Men had bij de vechthonden niet op veel type gelet als ze maar sterk en bloeddorstig waren, dat was hoofdzaak. Verder had men maar raak gekruist met Spaansche Dog en Mastiff. De laatste honden waren daardoor veel zwaarder dan de andere soort. Men vond het lichtere slag het beste en probeerde dit vast te leggen. Telkens stuitte men op terugslag en kwam ook



ENGELSCH E BULLDOGGEN

het lastige humeur weer boven. Maar het waren Engelsche fokkers en dus, het lukte. ☼ Nu brak een tijd van welvaart voor het ras aan, maar ook hieraan kwam een eind. Enkele liefhebbers van het ras waren met deze honden niet tevreden. Zij wenschten zwaarder, massiever honden. Hier was wel iets voor te zeggen, maar alle overdrijving schaaft, zoo ook hier. Nu waren het wel honden die massief en laag waren, maar ze misten vlugheid en konden hoogstens eenige uren wandelen, allerlei afschuwelijke methodes om tot het z.g. „ideaal" te geraken werden verzonnen. Laag op de beenen moesten zij zijn. Welnu, een hokje waarin ze zich niet konden oprichten moest dit helpen bevorderen. ☼ Men drukte de neuzen in en probeerde met een vernuftig uitgedachten riem het front te verbreden. Natuurlijk stierven heel veel pups en wat bleef leven waren rampzalige zwakke dieren, in niets meer op hun beroemde voorouders gelijkend. Gelukkig zag men dit dan ook in en werd een dergelijk kunstmatig gedrocht door velen bespot. Doch ook hieraan kwam een eind en men keerde zich van den te zwaren Bulldog af en fokte stevige gedrongen honden, welke zich goed konden bewegen. Ook op tentoonstellingen wilde men die nuttelooze zware dieren niet en stelde men de veel betere gebruikshond ver boven hem. ☼ Voor bewaken en verdedigen is deze hond het ideaal. Zijn karakter is grootmoedig en veel vriendelijker dan men met 't oog op zijn uiterlijk zou denken. Is hij echter kwaad en pakt hij aan,

dan is het uit en zal hij niet eerder rusten of zijn vijand moet onschadelijk gemaakt zijn. ☼ De Bulldog, zooals wij hem hier zien afgebeeld, is een mooi gebouwd dier; alles aan hem verraadt kracht en stevigheid. Ziet eens naar de diepe borst, de krachtige gebogen rug, de afstaande elleboog. Aardig zijn de dwerg-Bulldogs, geestige diertjes. Helaas is deze varieteit zeer moeilijk te fokken, het zware hoofd levert bij het werpen groot gevaar. ☼ Op de Hollandsche show's ziet men zelden een goed exemplaar. De Bulldog moet zijn een kortharige, ineengedrongen hond, buitengewoon stevig gespierd. De beenen zijn kort, het uiterlijk is grimmig. Zijn aard is goedig, maar pas op als hij eenmaal kwaad wordt. Het hoofd is groot met breeden schedel, vierhoekig, hij bezit veel stop. De oogen zijn groot met norsche uitdrukking en staan ver van elkaar.

De ooren zijn klein en staan gedeeltelijk op. Zij mogen niet tegen het hoofd aanliggen. De snuit is breed en kort. Eigenaardig is het gebit, z.g. snoek gebit, de onderkaak steekt een weinig voor de bovenkaak uit. ☼ De lippen zijn slap en zwaar, altijd zwart. Zij bedekken de machtige tanden en hangen te zijde over de onderkaak. De van boven gewelfde hals is zwaar gespierd en draagt dubbele zware wammen. De borst is zeer breed en diep. Ook de rug is breed en gebogen, bij het kruis iets hooger. Het kruis helt sterk af. Eigenaardig is de laag aangezette staart met den soms typischen knoop in het wortelgedeelte. De voorhand is zwaar gespierd en wijd uit elkaar. De ellebogen staan uit. Ook de achterbeenen zijn gespierd en zijn iets langer dan de voorbeenen. De huid is ruim en valt in plooiën. Het haar is kort. De kleuren zijn zeer uiteenlopend; wit gestroomd, geelrood, gevlekt, zwart ziet men ze echter niet, ook geen zwart gevlekte. De algemeene verschijning is imponerend door de norsche uitdrukking en de groote kracht van het lichaam.

I. JOH. W. DE VRIES.

### Ontvangen boeken.

Van den uitgever L. Opdebeek te Antwerpen ontvingen wij „Uit het Bijenleven, Mijne Volken", door Johanna Diepenhorst—van Lockhorst.



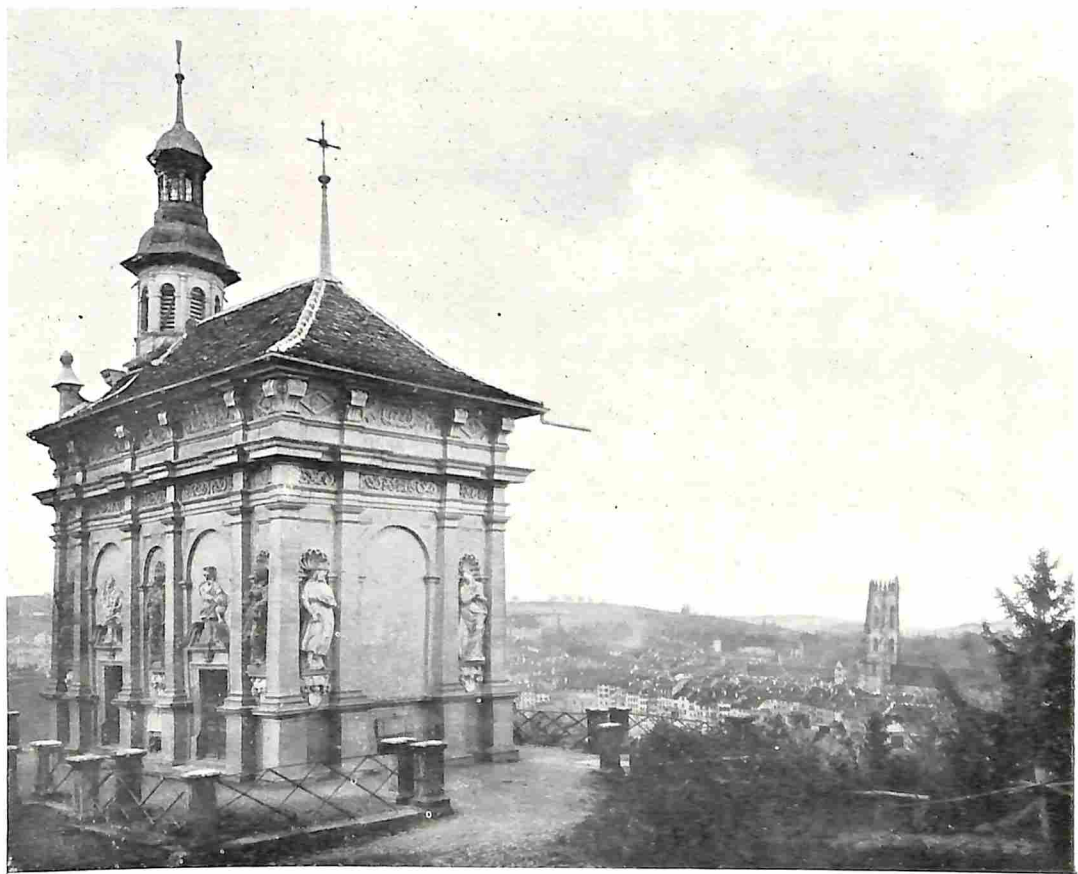
## FRIBOURG.

WEINIGE reizigers, die naar het mooie Zwitserland trekken en links en rechts de wondere schoonheid zoeken, denken er aan, eens het heel oude, merkwaardige stadje Fribourg te bekijken. En van de hoofdstad Bern of Lausanne uit zou het toch zoo gemakkelijk te bereiken zijn, daar het aan de groote lijn Bazel-Genève ligt. De majestueuse pracht der bergen is daar niet te vinden, of slechts van heel ver, doch een stukje geschiedenis ligt er nog bijna onberoerd, leesbaar voor ieder, die soms eens in dat groote geschiedenisboek des tijds verlangt te bladeren. Of het nu de geschiedenis is van een oud Zwitsers stadje, of die van een andere plaats ergens op de wereld, doet weinig terzake, want zijn het niet steeds variaties op eenzelfde thema? De ligging reeds, die van een oude veste, veilig in een dal, omgeven door overblijfsels van muren en versterkingen, waarvan nog veel bewaard is gebleven, lokt aan. Juist door haar ligging en haar oude gebouwen is deze stad een der schoonste van Zwitserland, hoewel niet de oudste, daar eerst in de 12e eeuw onder het beheer van den hertog van Zaehringen, de naam Fribourg in de geschiedenis gevonden wordt. En daarmee wordt nog alleen de benedenstad bedoeld, de huizen aan den linkeroever van de Sarine, aan welks bewoners bovengenoemde hertog veel vrijheden heeft verleend. Dit gedeelte, de Basse-ville, leeft nu ook nog steeds streng afgescheiden van de nieuwere buurten, en bezit schatten van oude gevels, hekken en vensternissen. ☼ De straten zijn daar nauw en eng, geplaveid met groote puntige keien, waarvan de hooge huizen iedere eeuw iets dichter naar elkaar toe buigen; afgewisseld door ruime pleinen waar markten worden gehouden en de vaderlandsche en godsdienstige feesten gevierd, omringd door een oude kerk, een stadhuis, dat op genadebrood leeft, wat heerenhuizen met kleine raampjes achter sierlijk gesmeede tralies, dikke kloppers op massieve houten deuren vol ijzerwerk. In de bovenstad, in het oude gedeelte, zijn de huizen wat deftiger gehouden, hoewel minder stijlvol, want zij dateeren uit den Renaissance-tijd. De straten zijn er breeder, maar hebben eveneens dien eigenaardigen aanblik, waarbij een nachtwacht met flikkerende lantaarn een goed figuur zou slaan. Natuurlijk hebben ook hier het elektrische licht en de drukschellen, de olielamp en den klopper vervangen, hetgeen te zamen met de groote geëmailleerde borden en brutale opschriften, alle illusie van nog in de oude tijden te leven, ontnemt. Van de oude versterkingen rondom de stad, die Fribourg tot een werkelijken, vrijen bucrht hebben gemaakt, zijn nog groote onbeschadigde brokstukken aanwezig. Tegen sommige gedeelten staan kleine werkmanshuisjes gedrongen, bescherming vragend zooals kuikens aan de moederkip. ☼ Het ontelbare aantal kerken, kapelletjes en kloosters bewijst dat Fribourg van oudsher een vrome stad is geweest. In haar verleden hebben dan ook, naast andere oorlogen, vele godsdienstige geschillen met de kantons Bern en Waadtland plaatsgevonden. ☼ Sommige kapellen zijn zeer bezienswaardig door ligging, bouw, interieur; vooral de „Chapelle de Lorette”, die te bereiken is langs een stijgenden, zonnigen, ouden weg, is zóó gebouwd dat zij de geheele omgeving schijnt te beheerschen. ☼ Maar wat vooral het typische aan de stad geeft, dat zijn niet



DE SARINE TE FRIBOURG

alleen al die bovengenoemde heerlijkheden, maar bovenal de twee groote bruggen, gespannen over de grillige, onstuimige, veel bezongen Sarine. Beide waren van hout (ik moet hier in den verleden tijd spreken, want de oudste van de twee is vervangen door een uit cement, juist dit jaar klaar gekomen) en hadden een diepte onder zich van ongeveer 75 M. De ijfheid dezer bruggen, die van de verte uit gezien, deden denken aan een groote plank, opgehouden door touwen, gaf iets onbeschrijfelijk schilderachtigs aan de geheel stad. Nu de een werd vervromd tot een klompige massieve cementlaag, doet de ander zijn best de oude eer op te houden, en, de wanden met den rug gekeerd naar de stad en den nieuveling, geeft zij nog dien indruk van fijne spitse lichtheid, zoo tezamen hangend met de charme van Fribourg's dreven. ☼ De universiteit echter is leelijk, oerleelijk, van binnen en van buiten, en het beste gedeelte is dat, waarin het kantonale museum is ondergebracht, hoewel het licht niet gunstig op de voorwerpen kan vallen. De plaats echter, waar het gebouw op uitkijkt, is heel mooi: zoo oud, zoo stil, dat het geheel doet denken aan een onzer zonnige groenbeplante hofjes. Hier bevindt zich ook een door een landsman gesticht jongenscollege St. Michel, namelijk door Pierre Canisius (Pieter de Hond) wiens buste nog zijn plaatsje heeft te midden der rumoerige jongens. Dit hoekje, dat mijns inziens het mooiste is een juweeltje van rust, stille, beschaafde schoonheid, biedt een rijk, ver uitzicht aan de studenten, die daar op en neer loopen in den vrijen tijd tusschen de lessen. ☼ De fonteynen zoowel in de bovenstad als in de benedenstad, zouden de moeite loonen er vele regelen aan te wijden, want niet



GEZICHT OP FRIBOURG VAN DE CHAPELLE DE LORETTE AF.



## Op leven en dood.

18) *Naar het Engelsch*  
door CHLS. G. D. ROBERTS.

HET volgende oogenblik sprong hij met een vloek van schrik achteruit en liep naar zijn geweer, dat bij zijn kooi stond, juist achter de plaats waar de baas zat. Recht de kamer in, knip-oogend tegen het lamplicht en onbevreesd voor al de menschelijke gezichten, kwam een reusachtige, zwarte beer naar binnen waggelen. Toen hij het einde van de lange wit houten tafel bereikt had, ging de vreemde bezoeker op zijn achterpooten staan en bleef zoo staan, een even groote gestalte als Tim Gallagher zelf, met zijn groote harige pooten netjes voor zijn breede borst gevouwen. Hij keek onderzoekend om zich heen en begon te snuiven als een locomotief, toen verschillende geheimzinnige, maar blijkbaar weldadig-aandoende geuren zijn neus bereikten. Jimmy Dillihunt had zijn voorsnijmes gegrepen en was vlug achter de kachel gesprongen. Hij vond, dat het leven van een kok iets kostbaars was. De andere mannen — heelemaal niet uit angst, natuurlijk, maar omdat ze ietwat verlegen waren door de plotselinge verschijning van een vreemdeling in hun midden! — hadden zich bescheiden uit de voeten gemaakt, door in hun kooien te kruipen. Allen behalve Evan Morgan. Zijn kooi lag te ver weg en dus bleef hij staan, erg rechtop en eerbiedig en niet opvallend, in den dichtstbijzijnden hoek — d. w. z. de hoek het dichtst bij hem, niet bij den beer. De bijlen lagen allemaal buitenshuis. En het eenige geweer, behalve dat van Eph Babcock, stond naast de deur, vlak achter den beer. Evan Morgan keek er verlangend naar, maar het leek erg ver weg. Alleen de baas was onverstoorbaar. Hij bleef zitten en bestudeerde rustig den bezoeker. Zoowat tien seconden bleef de beer onbeweegelijk staan en in de oogen der opgewonden mannen leek hij grooter dan een olifant. De stilte was zoo intens, dat het krabbelen van een muis in de zoldering verschrikkend luid klonk. Een oogenblik keek de beer niets-begrijpend rond. Toen viel zijn blik op een schaal, dicht bij hem op de tafel. Twee minuten geleden was die schaal vol geweest met gloeiend heete gebakken boonen met stroop, die Jimmy Dillihunt juist in een andere pan had overgegooid. Aan den kleverigen bodem hingen nog een verlokkende geur en heel wat boonen. Gretig en toch voorzichtig stak de beer een grooten poot uit, trok de schaal naar zich toe en begon ze hongrig uit te likken, waarbij hij een heel ongemanierd kabaal maakte. Inmiddels had Eph Babcock zijn geweer bereikt, het opgeheven en legde nu aan op den beer. Maar voor hij den haan kon overhalen, viel een zware hand op zijn arm. „Stop! Wacht!” beval de baas op zachten, maar bevelenden toon. Hij begreep, dat de kleine ruimte in de kamer geen geschikte plaats was voor een gevecht op leven en dood. Babcock bleef staan en wachtte, ofschoon hij vond dat het een groote dwaasheid was van den baas. Hij liet het geweer zakken, keek in den loop en grinnikte onnoozel. „Het is niet eens geladen!” mompelde hij, maar het bleek niet duidelijk of dit excuus voor den baas of voor den beer bestemd was. „Het is nu geen tijd om de kans te loopen die mooie, vette, sappige berenbiefstuk kwijt te raken, Tim!” protesteerde de schrille stem van Sam Oulton uit de veilige schuilplaats van zijn kooi. Maar uit alle andere kooien stegen voorzichtig-zacht geuite zuchten op, toen zij inzagen in hoe 'n moeilijk parket Eph Babcock zich bevond. Hij had geen ammunitie. Iedereen kon zien, waar de ammunitie was. De twee geheel gevulde riemen hingen aan een haak bij de deur. De baas antwoordde



RABAT. DE MOND VAN DE BOE REGREG.

niet op Oulton's protest. Hij was blijkbaar te veel in beslag genomen door den beer, om op Sam te letten. De meeste mannen in de kooien zaten vol van goede ideeën hoe hun kameraden de ammunitie konden bereiken en ze doorgeven naar Eph Babcock. Maar geen dier denkbeelden, hoe vernuftig ze ongetwijfeld waren, kwam tot uiting; want juist op dat oogenblik werd het gedrag van hun bezoeker zoo opmerkelijk, dat ze allen vergaten, wat ze van plan waren te zeggen. Nadat hij de schaal had schoon gelikt, keek de beer op en jankte. Het was duidelijk, dat hij van boonen hield en dat hij om meer vroeg. Hij scheen zich met een eenvoudig dieet tevreden te stellen en dat ontlokte velen der toeschouwers in de kooien een zucht van verlichting. De beer schuifelde onrustig van den eenen poot op den anderen; toen pakte hij de schaal met zijn twee voorpooten op en stapte er mee op Jimmy Dillihunt toe. Het was een aandoenlijke smeekbede, maar Jimmy scheen dat heelemaal niet te begrijpen. Zijn voorsnijmes zwaaiend als een woedend protest omdat hij uit al zijn kameraden was gekozen, vloog hij achter den oven vandaan en met één geweldigen sprong lukte het hem zich in den hoek bij Evan Morgan te voegen. Evan, die begon zijn zelfbeheersching te herkrijgen, bromde onvriendelijk: „Wat heb je voor haast, Jimmy?” Maar Jimmy verwaardigde zich niet hem te antwoorden. Teleurgesteld door de plotselinge vlucht van den man, van wien hij blijkbaar zulke hooge verwachtingen had gekoesterd, liet de beer de veel-te-leege schaal op den haard vallen. Hij schrikte van het luide gerrammel en hij hipte vlug op zij, als een meisje, dat bijna in een plas zou trappen. Op dat oogenblik viel zijn blik op den pot met boonen die vóór op het fornuis stond, waar Jimmy ze gezet had om op te warmen. Wat roken ze lekker! Met een luid woef! van voldaanheid hapte hij er een bekvol uit. Nu hadden de boonen, als groenten die hun plicht kenden, gedaan wat van ze verlangd werd. Ze waren flink warm geworden. Het verbaasde en verdroot den beer toen hij bemerkte hoe heet de boonen waren. Hij kneep zijn oogen dicht en trachtte de boonen door ze voortdurend in zijn bek heen en weer te gooien er in te houden. Maar het werd hem te machtig. Met een luid wah spuwde hij ze uit op den vloer, wreef klagelijk



PANORAMA VAN RABAT EN DE RIVIER.

zijn neus eerst met zijn eenen grooten poot en toen met den anderen en wierp ten slotte een treurigen blik door de kamer. Die blik trof Pat Nolan. De goedmoedige, kleine Ier las er verwijt in. „Geloof me, mijn jongen, dat ik daar geen schuld aan heb,” mompelde Pat. „Het was een gemeene streek van Jimmy. Hij had je vooraf moeten waarschuwen.” ☞ Zeker hoorde de beer iets in Pat's stem, wat hem hoop gaf, dat hij bij hem iets van die sympathie zou vinden, die bij de manier waarop de anderen hem ontvangen hadden zoo volkomen ontbroken had. Twijfelend, maar toch hoopvol, waggelde hij langzaam de kamer door naar Nolan's kooi. „Heb ik je niet gezegd, dat het mijn schuld *niet* was!” protesteerde Nolan vol vuur. „Heer in den Hemel, kan geen van jelui jongens dan iets bedenken om zijn aandacht af te leiden?” „Reik mij dat geweer eens aan, Eph!” riep Sam Oulton uit, die in wilde haast gezocht had aan den achterkant van zijn kooi. „Ik heb een paar kogels gevonden.” ☞ De baas wou zich hiertegen verzetten en evenzoo Evan Morgan, die meer van beren wist dan de andere houthakkers, maar Eph Babcock had al het geweer overgegeven en ijverige handen gaven het door naar Sam Oulton's kooi. Doch de beer had het in het oog gekregen en draafde er snel heen te midden van een koor van verschrikte vloeken. Juist toen het geweer Oulton's kooi bereikte en Oulton zijn hand uitstak om het te grijpen, was de beer er ook bij. Hij was vlugger dan Oulton. Hij stak een grooten, zwarten klauw uit en rukte het geweer weg. Oulton verdween weer in zijn kooi als de kop van een landschildpad in zijn schild. De beer keek triomfantelijk rond, legde het geweer over zijn schouder en ging ernstig den pas markeeren! „Wat 'n geluk, dat je geen tijd had het te laden, Sammy!” klonk de dunne falsetstem van kleinen Jonhson, uit de kooi 't dichtst bij de deur. „De Kolonel had anders het heele kamp leeggeschoten.” ☞ De baas en Evan Morgan — en ook Pat Nolan, die begon in te zien, dat er iets ongewoons aan dien beer was —

waagden het te lachen. Maar de overigen keken met de grootste consternatie naar dit verbazingwekkende optreden van hun angstaanjagenden bezoeker. Voor hen was dit slechts het bewijs van een bovennatuurlijk — en dus uit het kwade geboren — verstand. Het zou ze heelemaal niet verbaasd hebben als ze den beer naar de deur hadden zien loopen, de patroentasch van de haak nemen en het wapen laden, dat hij zoo handig over den schouder droeg. Maar daar hij bleef den pas markeeren, met zijn rug naar de deur en een eindje er vandaan, begonnen zij geleidelijk tot bezinning te komen. Sam Oulton vooral begreep hoe ze van de gelegenheid gebruik konden maken. Zonder zich te storen aan het spottend grijnzen van den baas en Evan Morgan, stak hij zijn hoofd weer uit zijn kooi en riep: „Nou, Jimmy! Nu is je kans! Vlug, kerel, zet nu den pot met boonen buiten in de sneeuw. Dan loopt hij er op af. En dan kunnen we hem doodschieten, zonder vuile rommel te maken in het kamp.” ☞ Maar Jimmy toonde absoluut geen haast om in de bres te springen, ofschoon de boonen inderdaad tot zijn departement leken te behooren. „Zet jij den pot buiten, Johnson,” riep hij achter den rug van den baas om. „Jij bent er het dichtst bij.” „Hou je nou bedaard, Sammy”, kwam Pat Nolan tusschenbeiden. „Waarom moeten we nu zoo'n goedaardig dier doodschieten? Kijk nu eens, hoe gezellig hij ons bezighoudt.” „Jij kan met je gezelligheid naar de hel loopen! Er zit genoeg versch vleesch aan hem om

met z'n allen er een maand lang op te teren!” snauwde Sam hem af. Uit meer dan een kooi steeg een gemompel van verontwaardiging op over Oulton's bloeddorstig aandringen, zoo snel verandert de stemming in een kamp. En van Evan Morgan kwam een scherp antwoord. „Kan jij dan nooit ergens anders aan denken dan aan die.....maag van jou?” vroeg hij. Sam Oulton werd nijdig. „Wat jelui noodig hebt, zijn zuigflesschen!” zei hij spottend. „Als dat kamp hier een Fröbelschool geworden is, zal er niets anders op staan, dan dat ik zelf alleen dat beest doodschiet!” En zoo sprekend, maakte hij aanstalten — langzaam aan — om uit zijn kooi te krui-  
pen. Toen het zoover gekomen was, vond de baas, die nu den toestand volkomen begreep, den tijd gekomen om tusschenbeide te treden. De beer, met het geweer op schouder, stond nog zwaar en ernstig den pas te markeeren. Maar hij keek alsof hij ergens op wachtte. „Voorwaarts, marsch!” riep de baas, met bevelende stem. Oogenblikkelijk liep de beer vooruit met onhandige, maar plechtige stappen, recht door de kamer, naar de groep gevormd door den baas, Evan Morgan, Eph Babcock en Jimmy Dillihunt. De baas wachtte hem kalm af en Morgan evenzoo. Maar Eph en Jimmy begonnen angstig om de tafel heen te draaien. „Halt!” commandeerde de baas — vóór de beer te dicht bij kon komen. De beer bleef staan. En er klonk een algemeene zucht van verlichting. „Ziezoo, Sammy”, begon de baas te oreeren, „nou is 't uit met jouw geklets

over doodschieten! Heb je geen oogen in je hoofd? Dat is een *tamme* beer, dat zeg ik je. En die heel blij is, dat hij weer terug is onder vrienden, na rondgedwaald te hebben in die eenzame winterbosschen. Let maar eens op. Hij is wat 'n flink soldaat. Op de plaats, *rust!*” Op dit krachtig uitgesproken bevel, zette de beer het geweer af. Maar hij wou 't te vlug doen. Het geweer gleed uit zijn grooten, harigen poot en viel kletterend op den grond. Hij trok angstig zijn kop in en sloot zijn oogen stevig dicht, alsof hij een slag verwachtte. Blijkbaar had Tim Gallagher gelijk. Het was een gedresseerde



Foto R. H. Herwig.

## EIKELS ZOEKEN

beer, die hun gastvrijheid had ingeroepen. Blij als kinderen, sprongen de mannen uit hun kooien onder allerlei vrolijke uitroepen. „De Kolonel is een beste vent! Sla hem niet omdat hij zijn geweer heeft laten vallen, Tim!” riep kleine Johnson uit, om de tafel heenlopend. „Misschien heeft Sammy lust een worstelwedstrijd met hem te beginnen,” opperde Eph Babcock. „Het zou een interessante vertoening geven voor den Kerstavond.” Oulton kroop terug en ging achterover in zijn kooi liggen; hij nam een extra groote pruim in zijn mond om des te beter zijn tong in bedwang te kunnen houden. Hij bemerkte wel, dat hij de kleinste mogelijke minderheid vormde. ☞ Intusschen was Jimmy Dillihunt, die berouw had gekregen van zijn aanvankelijk wantrouwen, teruggeslopen naar zijn kamertje. Hij kwam terug, moedig stappend, met een lang, groot stuk van den rand van een gerookte zij spek in zijn hand. De beer rook het en opende zijn oogen. Hij begon te begrijpen, dat hij niet geslagen zou worden, omdat hij het geweer had laten vallen. Hij keek naar het lekkere hapje, naar Jimmy's bruin gezicht en stak voorzichtig, maar hoopvol, een poot er naar uit. Maar daar Jimmy niet reageerde op dit verzoek, scheen de beer daaruit op te maken, dat hij iets doen moest om dien prijs te verdienen — iets moeilijks en bizonders. Jankend ging hij liggen, stak zijn neus tusschen zijn pooten, lichtte langzaam en brommend zijn groot achterlijf omhoog en kwam zoo stevig, recht op zijn kop te staan. (Wordt vervolgd).